

УДК 006.015.5

**СТАНДАРТИЗАЦІЯ І СЕРТИФІКАЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ
МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ**

*В.І.Гринь, студентка факультету економіки та менеджменту
Науковий керівник – Н.В. Потопальська, старший викладач кафедри аграрної
економіки*

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

У статті аналізуються основні принципи стандартизації і сертифікації в Україні та їх вплив на формування якості продукції.

Ключові слова: *сертифікація, сертифікат, стандартизація, стандарт.*

В умовах розвитку міжнародної торгівлі і споріднених їй видів діяльності, успіх окремих підприємств та галузей економіки на зовнішньому і внутрішньому ринках повністю залежить від того, наскільки їх продукція або послуги відповідають стандартам якості. Тому, я вважаю, що проблема забезпечення і підвищення якості продукції актуальна для всіх країн і підприємств. Від її вирішення в значній мірі залежить успіх і ефективність національної економіки.

Значну роль в підвищенні якості продукції відіграє стандартизація. Відповідно до Закону України "Про стандартизацію" стандартизація - діяльність, що полягає у становленні положень для загального і багаторазового застосування щодо наявних чи можливих завдань із метою досягнення оптимального ступеня впорядкування у певній сфері, результатом якої є підвищення ступеня відповідності продукції, процесів і послуг їх функціональному призначенню, усуненню бар'єрів у торгівлі й сприянню науково-технічному співробітництву.

Державна політика у сфері стандартизації базується на таких принципах:

- забезпечення участі фізичних та юридичних осіб у розробці стандартів і вільного вибору ними видів стандартів при виробництві чи постачанні продукції;
- відкритості та прозорості процедур розробки і прийняття стандартів з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін, підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників;
- доступності стандартів та інформації щодо них для користувачів;
- відповідності стандартів законодавству;
- адаптації до сучасних досягнень науки і техніки з урахуванням стану національної економіки;
- пріоритетності прямого впровадження в Україні міжнародних і регіональних стандартів;
- дотримання міжнародних та європейських правил і процедур стандартизації;
- участі у міжнародній (регіональній) стандартизації.

Згідно з Декретом Кабінету Міністрів України "Про стандартизацію і сертифікацію" нормативні документи із стандартизації поділяються на:

- 1) державні стандарти України;
- 2) галузеві стандарти;
- 3) стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок;
- 4) технічні умови;
- 5) стандарти підприємств.

Державні (національні) стандарти - стандарти України, прийняті центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації та доступні для широкого кола користувачів.

Галузеві стандарти розробляються на продукцію за відсутності державних стандартів України чи у разі необхідності встановлення вимог, які перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів.

СЕКЦІЯ 2

«Інновації в економіці та менеджменті: аналіз проблем і стратегія розвитку»

Стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок розробляються у разі необхідності поширення результатів фундаментальних і прикладних досліджень, одержаних в окремих галузях знань чи сферах професійних інтересів. Ці стандарти можуть використовуватися на основі добровільної згоди користувачів.

Технічні умови - документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинні відповідати продукція, процеси чи послуги. Технічні умови можуть бути стандартом, частиною стандарту або окремим документом.

Технічні умови містять вимоги, що регулюють відносини між постачальником (розробником, виготовлювачем) і споживачем (замовником) продукції.

Стандарти підприємств розробляються на продукцію, що використовується лише на конкретному підприємстві.

Застосовуються також міжнародні та регіональні стандарти - стандарти, прийняті відповідно міжнародним та регіональним органом стандартизації.

В Україні діє близько 3000 державних стандартів, з них 300 аналогічні міжнародним стандартам серії ISO та європейським серії EN.

Найбільш жорсткі вимоги щодо якості містяться у міжнародних стандартах, які розробляються Міжнародною організацією стандартизації – ІСО і використовуються для сертифікації виробів, що експортуються у інші країни і реалізуються на світовому ринку. Нині існують міжнародні стандарти ІСО серії 9000. Україна є членом Міжнародної організації ІСО.

Різниця між українськими та міжнародними стандартами полягає в тому, що в перших чітко сформульовані вимоги до якості продукції, а також вимоги щодо вмісту шкідливих для здоров'я людини речовин. Міжнародні і європейські стандарти не є стандартами в нашому розумінні. В них сформульовані лише методики визначення вмісту певних речовин у продукції, але всі підприємства чи компанії, що виробляють продукцію, зобов'язані використовувати ці методики.

В умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств найважливішим елементом системи управління якістю є сертифікація продукції. Кожний вид товарів, який те чи інше підприємство хоче вигідно продати на світовому ринку, повинен мати сертифікат – документ, що засвідчує високий рівень його якості, відповідність вимогам міжнародних стандартів ІСО серії 9000. Набутий нашими підприємствами досвід зовнішньої комерційної діяльності показує, що так звана безсертифікатна продукція оцінюється на світовому ринку у 3-4 рази дешевше, тобто фактично реалізується за безцінь.

Сертифікація - це один із способів підтвердження відповідності продукції висунутим вимогам або оцінка продукції з погляду її відповідності вимогам стандарту.

Сертифікат підтверджує безпечність й екологічну чистоту продукції для споживача, а виробництва - для навколишнього середовища. Він сприяє участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному співробітництві.

Основною метою сертифікації є мінімізація (саме мінімізація, оскільки нульового ризику не існує) ризиків споживачів, а також відстеження пересування продукції, щоб у разі заподіяння шкоди споживачеві або довкіллю можна було б через орган з сертифікації знайти безпосереднього виробника і пред'явити йому судовий позов.

За кордоном безпека продукції для людини і навколишнього середовища давно підтверджується сертифікацією, і хоч вартість її значна, виробник змушений одержувати сертифікат для того, щоб мати ринок збуту і уникнути втрат при продажу своєї продукції. А втрати ці можуть бути значні: за даними Торгово-промислової палати в нашій країні вони досягають 25 % від обсягу продажу.

У Західній Європі діють приватні органи з сертифікації, яким вже понад сто років. Вони мають дуже хорошу репутацію серед виробників і споживачів.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Провідними міжнародними організаціями в галузі сертифікації продукції та систем якості є Всесвітній Форум ISO 9000, Міжнародна асоціація з атестації та підготовки експертів-аудиторів (ІАТСА), Міжнародний Форум з акредитації лабораторій (ІЛАС), Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці (CENELEC), Європейська організація якості (ЕОQ), Європейський фонд з управління якістю (ЕFQM), Європейська організація з випробувань та сертифікації систем якості (ЕQNET), Європейська акредитація сертифікаційної діяльності (ЕАС) та деякі інші організації.

До органів державної служби стандартизації і сертифікації в Україні відносяться:

- Державний комітет України з стандартизації, метрології та сертифікації (Держстандарт України);

- Український науково-дослідний інститут стандартизації, сертифікації та інформатики (УкрНДІССІ);

- Державний науково-дослідний інститут «Система» (ДНДІ «Система»);

- Український державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації (УкрЦСМ);

- Український навчально-науковий центр із стандартизації, метрології та якості продукції;

- Технічні комітети зі стандартизації (ТК);

- Територіальні центри стандартизації, метрології та сертифікації.

Згідно ДСТУ 2296-93 встановлено такі зображення знаку відповідності:

- для продукції, яка відповідає обов'язковим вимогам нормативних документів та вимогам, що передбаченні чинними законодавчими актами України, за якими встановлено обов'язкову сертифікацію, - мал.1.;

- для продукції, яка відповідає усім вимогам нормативних документів, що поширюються на дану продукцію, - мал.2.

Знак відповідності, зображений на мал.2, застосовується також для позначення продукції, яка не підлягає обов'язковій сертифікації, проте сертифікована з ініціативи виробника (виконавця), продавця (постачальника) чи споживача продукції (добровільна сертифікація).

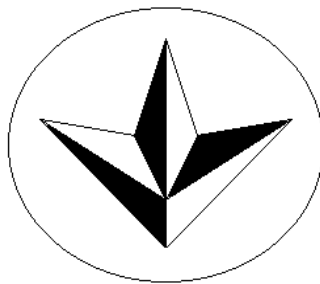

Рис.1.

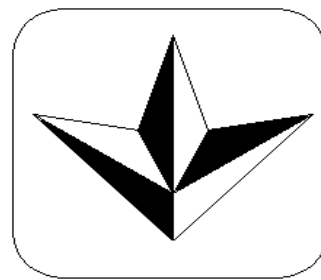

Рис.2.

Список літератури

1. Боженко Л.І. Метрологія, стандартизація, сертифікація та акредитація продукції. Навчальний посібник – Львів 2004.
2. Дудніков А. А. Основи стандартизації, допуски, посадки і технічні вимірювання : [підручник] / А. А. Дудніков. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 352 с.
- 3.Євдокимов Ст. Д. Якість, метрологія, стандартизація : [3 навчальний. посібник] / В. Д. Євдокимов, Л. В. Пізінцалі, А. А. Левченко. - Одеса : ОНМУ, 2010. - 116 с.

4. Самойленко А. А. Сертифікація продовольчих товарів: Навч. посібн. — К. : нац. торгов.-екон. ун-т, 2006. — 212 с.
5. Тарасова В. В. Метрологія, стандартизація і сертифікація : підручник / В. В. Тарасова, А. С. Малиновський, М. Ф. Рибак ; [за заг. ред. В. В. Тарасової]. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 264 с.

**СТАНДАРТИЗАЦИЯ И СЕРТИФИКАЦИЯ КАК ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ
ЭЛЕМЕНТЫ МЕХАНИЗМА ФОРМИРОВАНИЯ КАЧЕСТВА ПРОДУКЦИИ**

*В.И.Гринь, студентка факультета экономики и менеджмента
Научный руководитель - Н.В. Потопальская, старший преподаватель кафедры
аграрной экономики*

*ОП НУБиП Украины «Нежинский агротехнический институт» В статье
анализируются основные принципы стандартизации и сертификации в Украине и их
влияние на формирование качества продукции.*

Сертификация, сертификат, стандартизация, стандарт.

**STANDARDIZATION AND CERTIFICATION AS DEFINING ELEMENTS OF
THE MECHANISM OF FORMATION OF PRODUCT QUALITY**

*Vira I.Hryn, a student at the Faculty of Economics and Management
Supervisor – Nataliya V. Potopalska, Senior Lecturer, Department of Agricultural
Economics*

*SS of NULES of Ukraine «Nizhyn Agrotechnical Institute»
In the article basic principles of standardization and certification in Ukraine and their
influence are analysed on forming of quality of products.*

Certification, certificate, standardization, standard.